

Aan
De minister van Financiën van Curaçao

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081
Telefax (+5999) 4619088

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331
Telefax (+1721) 5430379

Contactpersoon
Cluster Curaçao

Telefoonnummer
+5999 4619081

Datum
7 december 2018
Ons kenmerk
Cft 201800259
Pagina
1/7

E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

Bijlagen

-

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800
Telefax (+297) 5822224

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Reactie op de derde uitvoeringsrapportage 2018 Curaçao

Geachte heer Gijsbertha,

Het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) heeft op 15 november jl. van Curaçao de derde uitvoeringsrapportage (UR) 2018 ontvangen. Uw brief met toelichting hierbij ontving het Cft op 23 november jl. (zaaknummer 2018/051408). Met deze twee documenten rapporteert Curaçao over de realisatie van de begroting tot en met 30 september 2018. Conform artikel 18 lid 1 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) dient het Cft de UR uiterlijk zes weken na afloop van elk kwartaal te ontvangen. In deze brief ontvangt u de reactie van het Cft op de derde UR 2018. Het Cft heeft daarbij het moment van aanleveren van uw brief als startpunt voor zijn reactietermijn gehanteerd. Zoals gebruikelijk wordt de reactie op de UR in afschrift aan de voorzitter van de Staten en de minister-president verstuurd.

Achtergrond

In de reactie op de vastgestelde eerste begrotingswijziging 2018 (BW) en de tweede UR van 29 augustus jl. (Cft 201800183) gaf het Cft aan te voorzien dat in 2018 niet zou worden voldaan aan de begrotingsnormen van artikel 15 van de Rft. Het Cft gaf aan zich ernstige zorgen te maken over de financieel-economische situatie van Curaçao en riep het bestuur op om met voortvarendheid te werken aan structurele oplossingen om de houdbaarheid van de overheidsfinanciën te waarborgen.

In het bericht van het Cft van 25 september jl. op basis van artikel 12 lid 5 van de Rft (Cft 201800198) stelde het Cft vast dat een groot deel van de geconstateerde onzekerheden in de begroting 2018 bleef bestaan.

Hiermee bleef het Cft van mening dat de begroting 2018 niet voldeed aan de normen van artikel 15 van de Rft. In zijn reactie heeft het Cft zeven aanbevelingen gedaan gericht op de houdbaarheid van de overheidsfinanciën.

Op 9 oktober jl. heeft u een reactie gegeven op dit bericht van het Cft (2018/046013). Daarover is met u tijdens de collegereis in oktober jl. indringend gesproken. Daarbij heeft het Cft allereerst geconcludeerd dat ondanks de economisch moeilijke situatie voor Curaçao de regering van Curaçao zich bijzonder heeft ingespannen om de begroting 2018 sluitend te maken. Er was echter nog sprake van een aantal onzekerheden ten aanzien van de begroting 2018 en het meerjarige beeld. Met de regering van Curaçao zijn daarom op 17 oktober jl. afspraken gemaakt om de nog resterende onzekerheden weg te nemen en daarmee toe te werken naar duurzame overheidsfinanciën. Op basis van deze afspraken werd het hoor- en wederhoortraject afgerond en zag het Cft op dat moment geen aanleiding om zijn bericht aan de Rijksministerraad vergezeld te laten gaan van een advies tot het geven van een aanwijzing (Cft 201800222).

Oordeel

Het Cft constateert op basis van de derde UR dat de realisatie tot en met het derde kwartaal achterloopt. Het voorlopig tekort tot en met september komt uit op ANG 39,1 miljoen. Dit is een verslechtering ten opzichte van de realisatie tot en met het tweede kwartaal. In afwijking van de realisatie tot en met september komt de 3e UR voor heel 2018 met een prognose van een overschot van ANG 40,6 miljoen. Dit overschot zou voldoende zijn om een derde deel van het tekort over 2017 (ANG 116,8 miljoen) te compenseren. Het tekort op de gewone dienst wordt voornamelijk veroorzaakt door tegenvallende belastingopbrengsten, welke tot en met september conform de derde UR met ANG 26 miljoen achterlopen op de verwachting van Curaçao. Als de gerealiseerde belastingopbrengsten tot en met september op basis van het historisch seizoenpatroon worden geëxtrapolerd tot aan eind 2018, dan blijkt dat de belastingen met minimaal ANG 40 miljoen zullen tegenvallen. U geeft aan dat er nog een meevaller is binnengekomen van ANG 16,2 miljoen vanuit de Belastingregeling Koninkrijk. Op basis daarvan verwacht het Cft voor 2018 een tekort op de gewone dienst van ANG 23,8 miljoen.

Het Cft voorziet tevens een risico op tegenvallers bij de dividendopbrengsten in de begroting 2018. U geeft in de derde UR aan dat de geraamde dividenden van ANG 35,8 miljoen voor 2018 noch gedeclareerd noch ontvangen zijn. Het Cft wil kunnen vaststellen of de geraamde dividendopbrengsten nog reëel zijn en acht de kans aanwezig dat een aantal overheidsvennootschappen vanwege de economisch moeilijke situatie voor Curaçao tegenvallende resultaten zullen boeken en geen of minder dividend over 2018 zullen uitkeren. De toezegging dat er verslag wordt gedaan van de betaalafspraken inzake de dividendvorderingen uit eerdere jaren dan 2018 is verwerkt in de derde UR. Overigens wijst het Cft u nogmaals op de afspraak om te komen tot de inrichting van de beheersstructuur voor overheidsentiteiten, waar het dividendbeleid onderdeel van uitmaakt.

U geeft in uw brief aan dat het heel moeilijk gaat worden om toereikende begrotingsoverschotten te realiseren om het tekort 2017 in drie jaar te compenseren en in gesprek te willen gaan om te bezien welke mogelijkheden er bestaan voor een meer verantwoorde en realistische spreiding van de tekortcompensatie. Met betrekking tot de uitvoering van de begroting 2018 doet u in uw brief bij de 3e UR echter geen concreet voorstel waarop het Cft zou kunnen reageren. Overigens wijst het Cft u erop dat afwijking van met u overeengekomen tekortcompensatie uiteindelijk een besluit is van de Rijksministerraad.

Met de regering van Curaçao zijn op 17 oktober jl. afspraken gemaakt die moeten leiden tot een fundamentele verbetering van de overheidsfinanciën. In het bijzonder wijst het Cft op de gemaakte afspraak dat u nog in 2018 duidelijk maakt hoe in het eerste kwartaal van 2019 de belastingheffing en -inning op orde worden gebracht en in het eerste kwartaal van 2019 met een plan van aanpak komt dat zicht biedt op een nog in deze kabinetsperiode te realiseren belastingherziening. De resultaten in de derde UR bevestigen dat er nu extra en dwingende redenen zijn om deze afspraken onverkort en zonder enige vertraging na te komen.

Het mogelijk wijzigen van de compensatieafspraken voor het tekort over 2017 kan meer ruimte bieden om tot een voldoende en duurzame rationalisering van de kosten van het ambtelijk apparaat te komen. Het Cft beveelt aan om het streven dat uw regering eerder heeft uitgesproken om het ambtelijk apparaat toekomstbestendig te maken ten aanzien van kennis en capaciteit concreter uit te werken en aan te geven hoe dit een rationalisatie van de personeelskosten bewerkstelligt. Het Cft verneemt graag uw concrete plannen op dit gebied.

Informatieverzoeken

Anders dan gesteld wordt in de derde UR verwacht het Cft dat de begroting 2018, inclusief de reservering van ANG 40,6 miljoen voor de tekortcompensatie 2017, niet meer sluitend is en dat derhalve niet meer is voldaan aan de normen van artikel 15 van de Rft. Het Cft voorziet op basis van de informatie in de derde UR een tekort einde jaar van minimaal ANG 23,8 miljoen.

Het Cft verzoekt u daarom uiterlijk binnen veertien dagen op basis van artikel 17 jo. artikel 12, lid 3 van de Rft de volgende informatie aan te leveren:

1. Een concrete uitwerking van de nog mogelijk additioneel te nemen maatregelen die het dreigende tekort in 2018 kunnen beperken. Breng daarbij een bijgestelde eindejaarsprognose in beeld en betrek tevens uw concrete voorstel ten aanzien van de compensatie van het tekort uit 2017.
2. Een beschrijving van de overige meevallers die u voor 2018 verwacht naast de reeds gemelde ANG 16,2 miljoen uit de Belastingregeling Koninkrijk.

3. Een overzicht van de verwachte dividendopbrengsten 2018 per overheidsentiteit die gezamenlijk optellen tot de begrote ANG 35,8 miljoen. Het Cft verzoekt u het realiteitsgehalte van deze opbrengsten te onderbouwen.
4. Een uitgebreide rapportage over de inrichting van de beheersstructuur voor overheidsentiteiten en de voortgang in de ontwikkeling hiervan, zodat deze toegepast kan worden voor de begroting 2019.
5. Informatie over de nog ontbrekende betaalafspraken naar aanleiding van dividendvorderingen met Curaçao Airport Holding, Curinde, Bureau Intellectuele Eigendommen en het Kadaster.

Toelichting

Gewone dienst

De gerealiseerde baten tot en met september bedragen ANG 1.168,5 miljoen en de gerealiseerde lasten ANG 1.207,6 miljoen. De derde UR presenteert tot en met september een voorlopig tekort van ANG 39,1 miljoen. Dit is een verslechtering ten opzichte van de tweede UR waarin het resultaat nog ANG 8,0 miljoen positief was. De prognose tot en met het derde kwartaal geeft een tekort van ANG 13 miljoen weer en daarmee loopt Curaçao ANG 26 miljoen achter op de prognose. Het nadelig resultaat wordt met name veroorzaakt door tegenvallende belastingopbrengsten. De eindejaarsprognose in de UR geeft echter vooralsnog een positief resultaat weer van ANG 40,6 miljoen, dat in de begroting is gereserveerd voor de compensatie van ten minste een derde deel van het gerealiseerde tekort in 2017.

De realisatie van de belastingopbrengsten tot en met september 2018 lopen met ANG 26,1 miljoen achter op de prognose. Bij voornamelijk de loonbelasting, winstbelasting, onroerendezaakbelasting en omzetbelasting is sprake van tegenvallende opbrengsten. De tegenvallers bij de belastingen worden volgens de toelichting in de UR voornamelijk veroorzaakt door de hardnekkig stagnerende economie. Het Cft voorziet op basis van zijn berekeningen, gebaseerd op de realisatiecijfers tot en met het derde kwartaal en de historische patronen binnen de belastingcategorieën, een tekort in de belastingopbrengsten aan het eind van dit jaar van minimaal ANG 40 miljoen. Dit tekort ontstaat door een verslechtering vanaf de maand september. Inmiddels heeft het Cft ook de realisatiecijfers over oktober ontvangen, op basis waarvan dit geprognosticeerde tekort blijft bestaan.

Curaçao gaat er in de UR nog vanuit dat de eindejaarsprognose (totale belastingopbrengsten van ANG 1.468,3 miljoen) wordt gerealiseerd. De realisatiecijfers in de UR lopen echter dermate achter op de belastingraming (stand september ANG 1.051,4 miljoen) dat het Cft het niet realistisch acht dat de begrote belastingopbrengsten nog volledig in het vierde kwartaal worden gerealiseerd. U geeft in uw brief aan dat vanuit de Belastingregeling Koninkrijk ANG 16,2 miljoen is ontvangen. Deze meevaller beperkt de nog te compenseren tegenvallende belastingopbrengsten tot minimaal ANG 23,8 miljoen.

Het Cft voorziet tevens mogelijke tegenvallers bij de andere baten en met name bij de dividendopbrengsten. U geeft in uw brief aan dat u verwacht pas uiterlijk in mei 2019 te kunnen rapporteren over de realisatie van een belangrijk deel van de dividenden en niet-belastingopbrengsten 2018. De dividendopbrengsten ziet het Cft als onzeker gezien de verslechterde financiële situatie waarin verschillende entiteiten op Curaçao mogelijk verkeren. Het Cft verzoekt u in dit kader binnen veertien dagen een schrijven aan het Cft aan te bieden waarin u aangeeft uit welke concrete verwachte dividendopbrengsten de door u begrote ANG 35,8 miljoen in 2018 is opgebouwd. Daarbij verzoekt het Cft u aan te geven hoe reëel deze verwachtingen momenteel nog zijn inclusief onderbouwing van uw oordeel. Deze onderbouwing is voor het Cft van belang om te kunnen beoordelen of de geraamde dividendopbrengsten in 2018 nog realistisch en haalbaar zijn. Ook voor de overige niet-belastingopbrengsten (met name de baten uit pacht, verhuur, agio en rentebaten, baten BT&P en verkoop goederen en diensten vraagt het Cft de haalbaarheid van deze begrote baten nader te onderbouwen.

De gerealiseerde lasten tot en met het derde kwartaal komen overeen met de prognose. De prognose in de derde UR is nagenoeg gelijkgesteld aan de prognose zoals opgenomen in de ontwerp tweede BW. Hieruit concludeert het Cft dat de kostenbesparende maatregelen nog in de pas lopen met de begroting. Het Cft vraagt echter wel de aandacht voor transacties die in de administratie nog niet zijn vastgelegd als een verplichting, maar waarvoor wel opdrachten zijn verstrekt of reeds levering heeft plaatsgevonden. Indien dergelijke transacties niet tijdig in beeld worden gebracht kan bij de jaarafsluiting een overbesteding bij de realisatie van de lasten blijken. Daarnaast vraagt het Cft aandacht voor de betalingsachterstanden aan de SVB en APC, die in de UR als substantieel zijn omschreven. Het Cft verzoekt u aan te geven hoe u voornemens bent deze in te lopen.

Over het hele jaar 2018 doen zich lagere belastingopbrengsten voor en als gevolg daarvan een lager begrotingsresultaat. Daarom zijn met u afspraken gemaakt om de belastingheffing en -inning op orde te brengen. Wij vragen aandacht voor de toezegging dat nog in 2018 daarover gerapporteerd wordt. In de brief die namens de regering van Curaçao verstuurd is aan de minister-president van Nederland (kenmerk 2018/037193) wordt het voornemen benoemd om het ambtelijk apparaat toekomst bestendig te maken ten aanzien van kennis en capaciteit. Het Cft onderschrijft dit voornemen en adviseert u tevens te onderzoeken hoe daarbij gelijktijdig de personeelskosten verder gerationaliseerd kunnen worden. Zodoende kan de druk van de personeelskosten op de landsbegroting worden verlaagd en de beheersbaarheid worden vergroot.

Kapitaaldienst

De kapitaaldienst 2018 sluit tot en met september met een tekort van ANG 41,8 miljoen. De eindejaarsprognose gaat uit van een overschot op de kapitaaldienst van ANG 30,2 miljoen. Dit is inclusief de inkomsten uit geldleningen (financiering van ANG 69,2 miljoen) die Curaçao nog moet aantrekken.

Financieel beheer

In de derde UR wordt vermeld dat de wettelijke controletermijnen van de Landsverordening comptabiliteitsvoorschriften door de SOAB en de Algemene Rekenkamer wederom niet gehaald worden. Het Cft roept de controlerende organisaties, de regering en de Staten op om naast een goedkeurende controleverklaring, de vaststelling van de jaarrekeningen 2014 tot en met 2017 op korte termijn te bewerkstelligen. Daartoe is het noodzakelijk dat de interne financiële administratie en procedures zodanig op orde worden gebracht dat controlewerkzaamheden goed en tijdig uitgevoerd kunnen worden. Hiervoor is het nodig dat de financiële kolom bij de ministeries van Curaçao versterkt worden, waarover wij afspraken hebben gemaakt op 17 oktober jl.

Om verder noodzakelijke verbetering in de begrotings- en verantwoordingscyclus te realiseren adviseert het Cft dat u inzichtelijk maakt hoe u opvolging geeft aan de aanbevelingen van de SOAB en de Algemene Rekenkamer bij de jaarrekeningen en verzoekt u om dit in de roadmap ten behoeve van een goedkeurende controleverklaring op te nemen, die uiterlijk 1 februari 2019 ter toetsing wordt voorgelegd aan het Cft.

Overheidsentiteiten

De toezegging dat er verslag wordt gedaan van de betaalafspraken inzake de dividendvorderingen is verwerkt in de derde UR. Het Cft vindt het positief dat u het voornemen heeft om de overheidsvennootschappen maandelijks in de uitvoering te volgen. Voor Curaçao Airport Holding (ANG 1,0 miljoen) en Curinde (ANG 1,7 miljoen) zijn echter nog geen betaalafspraken gemaakt. Het Cft adviseert u nadrukkelijk om met Curaçao Airport Holding en Curinde op korte termijn tot betaalafspraken te komen. Ook voor de afdrachten van de overreserves van Bureau Intellectuele Eigendommen (BIE) en het Kadaster (SKOR), waarvoor respectievelijk ANG 4,4 miljoen en ANG 15,0 miljoen nog niet is ontvangen, dienen nog betaalafspraken te worden gemaakt. Het Cft verzoekt u om binnen veertien dagen over deze nieuwe betaalafspraken te rapporteren en in het vervolg de betaalafspraken standaard in de uitvoeringsrapportages op te nemen.

Eerder heeft u aangegeven in het vierde kwartaal van 2018 een beheersstructuur te ontwikkelen voor overheidsentiteiten, waar het dividendbeleid onderdeel van uitmaakt, en voor het eind van oktober 2018 alle betalingsafspraken te maken voor openstaande dividendvorderingen, te beginnen met de begrotingsjaren 2016 en 2017. We spraken af dat u hierover in de derde UR zou rapporteren. In de derde UR wordt aangegeven dat Curaçao op ambtelijk niveau werkt aan de ontwikkeling van de beheersstructuur voor overheidsentiteiten. Het Cft acht deze voortgangsinformatie te beperkt en verzoekt u binnen veertien dagen uitgebreider te rapporteren over de inhoudelijke inrichting van de beheersstructuur en de voortgang in de ontwikkeling hiervan.

Kenmerk
Cft 201800259
Blad
7/7

HNO

Ten aanzien van HNO is met u op 17 oktober overeengekomen dat de second opinion bij de businesscase en de gevoeligheidsanalyse op 1 december met het Cft zou worden gedeeld. Het Cft heeft deze informatie op 3 december jl. ontvangen en zal deze nog beoordelen.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het Cft graag bereid die te geven.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Curaçao
De voorzitter van de Staten
De secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Curaçao